

Василис Ницијакос, Пеклари. Социјална економија мале лествице. Јањина 2015. (Βασίλης Νιτσιάκος, Πεκλάρι. Κοινωνική οικονομία μικρής κλίμακας. Εκδόσεις Ισνάφι. Ιωάννινα 2015) 102 стр.

Аутор монографије *Пеклари. Социјална економија мале лествице*, Василис Ницијакос је професор социјалне лаографије Одељења за историју и археологију на Универзитету у Јањини (Грчка). Завршио је постдипломске студије фолклористике на Универзитету у Лидсу, а докторирао у области социјалне антропологије на Универзитету у Кембриџу. Од 1989, ради на катедри за историју и археологију Универзитета у Јањини. У фокусу његових истраживања су питања друштвене трансформације традиционалних структура, дијалог лаографије с другим дисциплинама, снимање и проучавање музичких аспеката културе, миграције, идентитети и етнографија грчко-албанских пограничних области.

Ова књига је настала као плод ауторових теренских истраживања у широј области Конице. Састоји се од предговора, четири поглавља с потпоглављима и списка литературе. На крају се налазе две карте и шест фотографија у боји.

Василис Ницијакос је, радећи на пројекту проучавања улоге религије у очувању природе, на примеру тзв. *светих шума* у Епиру, током теренских истраживања, кроз разговор с мештанима, открио да, осим *светог дрвећа* и шума за које се верује да имају заштитну улогу у чувању насеља и њихових житеља, постоје и друге праксе које чувају *орезано дрвеће*, које има важну улогу у животу заједница које зависе од земљорадничко-сточарске економије. Ради се о периодичном резивању храстова, у циљу коришћења осушених грана за исхрану домаћих животиња током зиме. Аутор констатује да овај феномен постоји у свим пољопривредно-сточарским заједницама које се налазе у *зони храстовог дрвета*, тј. у оним заједницама које су културно детерминисане храстовим шумама.

Ницијакос посматра различите врсте пракси у вези са *орезаним дрвећем* као врсту друштвеног феномена, преко којег покушава да сагледа систем локалне економије у једном одређеном историјском периоду дугог трајања. *Орезано дрвеће* представља матрицу за сагледавање мреже друштвених и економских односа у одређеној заједници кроз процес *освајања* и *присвајања* природе. Кроз однос према *орезаном дрвећу*, аутор приказује стратегије преживљавања једне локалне заједнице, преко повезаности пољопривреде, сточарства и природне средине.

У уводном делу, Ницијакос говори о међусобној повезаности и утицају природног окружења и људских заједница. Следеће поглавље посвећено је разматрању питања у вези са екологијом и историјом. У средишту истраживачке пажње, налази се планински предео Пинда,

његове еколошке зоне, историја и политичка економија. Пиндске планине представљају планински ланац у југозападном делу Балканског полуострва, који се, већим делом, простира кроз северозападну Грчку, док се мањи део налази у Албанији. Овај планински венац је добио назив по средишњој планини Пинд, која се налази између Епира и Тесалије.

Поглавље под називом *Пеклари* говори о истоименом селу и његовим житељима, односу природне средине и друштвене заједнице, у дијахронијској перспективи. Аутор је посебну пажњу посветио различитим облицима производње и, у вези с тим, питањима различитих концепата приватне својине. С тиме је повезано схватање *шта јесте а шта није шума*, као и место *орезаног дрвећа*, пастира и њихових стада у локалном и ширем друштвеном контексту. Ницијакос говори о различитим стратегијама преживљавања, миграцијама становништва, *гурбету* и сл. У епилогу се сажето осврће на *крај дугог трајања*, тј. на дугогодишње нестајање Пекларија и, шире посматрано, нестајање одређеног начина живота у овој грчкој планинској области.

Недостатак овог издања представља одсуство сажетка и наслова монографије на неком од страних језика. Тако, ова студија, која представља вишеструки допринос проучавању етнографије Балкана, остаје доступна само гркофоним читаоцима. То свакако не умањује њен значај, посебно као полазне тачке за даље компаративне студије које се тичу проблема утицаја државног апарата на екологију, *традиционалне* начине привређивања и унутрашње миграције.

Гордана Благојевић